

Mehmet A. Kancı
makanci@hotmail.com

Rus Çarlığının Dördüncü Paylaşımı... Aynı Zamanda Avrupa'nın Düşüşünde Final Anı mı?

Sizler bu yazıyı okurken Trump ve ekibi, "barış şovunun" üçüncü ve muhtemelen son perdesini hazırlıyorlar. Sahnedeki oyunun ana fikri, Ukrayna-Rusya Savaşı'nı bitirmekten ziyade, Avrupa Birliği'ne artık uluslararası düzeyde bir etkisinin kalmadığının anlatılması. Dördüncü paylaşım savaşının gidişatı gösteriyor ki ABD, bu defa geçmişte yaptığı gibi eski kıtayı ayakta tutmak yönünde yeni bir askeri ve ekonomik inisiyatif hayata geçirmek niyetinde değil.

Tarihin tekerrür ettiğine karşı çıkanlara ders verir gibi, Rus Çarlığının coğrafi mirasının belki de son 100 yılda dördüncü defa paylaşımına ilişkin diplomatik girişimin ilk ayağı, 1867'de Amerika Birleşik Devletleri'nin Rus Çarlığından satın aldığı Alaska topraklarında gerçekleşti. Donald Trump, sürecin uyutulmasına müsaade etmeden ikinci hamlesini hızla yaparak Ukrayna Devlet Başkanı Zelenskiy'yi Beyaz Saray'a davet etti. Zelenskiy'nin Şubat'ta maruz kaldığı hoş olmayan muamelenin tekrarlanmaması için Washington DC'nin yolunu tutan Avrupalı liderler ve Avrupa Birliği Komisyonu Başkanı ise kendi ayaklarıyla Trump'ın Oval Ofis sahasına girdiler ve kurallarını ABD Başkanı ile ekibinin yazdığı bir nevi diplomatik kumpasın figüranları durumuna

indirgendiler. Sizler bu yazıyı okurken Trump ve ekibi "barış şovunun" üçüncü ve muhtemelen son perdesini hazırlamaktalar. Sahnedeki oyunun ana fikri, Ukrayna-Rusya Savaşı'nı bitirmekten ziyade, Avrupa Birliği'ne artık uluslararası düzeyde bir etkisinin kalmadığının anlatılması.

ABD Artık Avrupa'yı "Kurtarmak" İstemiyor

Unutmamak gerekir ki Batı Avrupa, geçmişteki küresel ölçekteki iki paylaşım savaşında haritadan silinmekten Amerika Birleşik Devletleri ordusunun Avrupa kıtasına ayak basması sayesinde kurtuldu. Dahası İkinci Dünya Savaşı sonrasında Marshall Yardımı ve Truman Doktrini olmasaydı, Avrupa'nın siyasi ve ekonomik bir aktör olarak yeniden dünya sahnesine dönmesi dahi müm-

ABD'nin Alaska eyaletine bağlı Anchorage kentine inen Rusya Devlet Başkanı Vladimir Putin, kırmızı halıyla karşılandı. ABD Başkanı Donald Trump, mevkidaşı Putin ile havalimanı apronunda bir araya geldi. İki lider, Kremlin'in üç yılı aşkın süredir devam eden Ukrayna savaşını sona erdirmeyi hedefleyen kritik görüşmelere Alaska'da başladı. (Kremlin Basın Merkezi / AA, 15 Ağustos 2025)

İKİNCİ DÜNYA SAVAŞI'NIN GİDİŞATI, STALİN LİDERLİĞİNDEKİ SOVYETLER BİRLİĞİ'Nİ, BÜYÜK PETRO'NUN DAHİ HAYAL ETMEDİĞİ HEDEFLERİN ÖTESİNDEKİ SONUÇLARA GÖTÜRDÜ. SAVAŞ BİTTİĞİNDE RUS NÜFUZ ALANI BERLİN-BUDAPEŞTE-VİYANA HATTINA ULAŞMIŞTI. ANCAK "BÜYÜK OYUN"UN AVRUPA AYAĞI BURADA SONA ERMEDİ. OLAYLARIN GİDİŞATI, "KÜÇÜK YEŞİL ADAMLARIN" 2014'TE KIRIM'I İLHAKI İLE BELKİ DE UKRAYNA'NIN AVRUPA'DAKİ "YENİ BERLİN DUVARI"NA YA DA TRUMP'IN İFADESİYLE TAM BİR TAMPON BÖLGEYE DÖNÜŞECEĞİ SÜRECE GELDİĞİMİZİ GÖSTERİYOR.

kün olmayacaktı. Dördüncü paylaşım savaşının gidişatı gösteriyor ki bu defa Amerika Birleşik Devletleri, eski kıtayı ayakta tutmak yönünde yeni bir askeri ve ekonomik inisiyatifi hayata geçirmek niyetinde değil. Trump, ya da başka bir deyişle değişen ABD müesses nizamı, Avrupa'ya destek vermenin yeni dünya savaşlarına yol açmaktan başka bir şeye yaramadığı sonucuna varmış olmalı. Dahası artık kendi sıkletine yakın gördüğü, nadir toprak elementleri madencilikine hakim ve görece olarak askeri kapasitesi kayda alınmaya değer ülkelerle ortaklık kurmaya yöneliyor.

Ukrayna İçin Meselenin Kökenine mi İnildi?

Rusya Devlet Başkanı Putin ve Rus diplomasisinin mütemadiyen dile getirdikleri "Ukrayna meselesinin kökenine inmek" söyleminin hakimiyeti, Alaska'dan başlayıp Washington'a uzanan görüşmelerde hissediliyordu. Peki nedir meselenin kökeni? Bu sorunun yanıtını verebilmek için 1914'e yani Birinci Dünya Savaşı öncesinin Rus Çarlığı haritasına aşina olmamız gerekiyor. O günün Rusya'sı batıda Alman ve Avusturya-Macaristan imparatorlukları ile sınır komşusuydu. Günümüzün Finlandiya ve Baltık ülkeleri tamamen Rus topraklarına dahil olduğu gibi yine günümüz Polonya topraklarının başkent Varşova dahil büyük kısmı da Rusya hakimiyetindeydi. Yine aynı dönemde Kars ilimiz de Rusya toprakları içerisindeydi. Bu harita, Rusları küresel bir emperyalist deniz gücüne dönüştürmek için gençliğinde Avrupa tersanelerini gezen Çar Birinci Petro'nun 18'inci yüzyılın başında şekillendirdiği, Çariçe İkinci Katerina'nın da Kırım ve Mora istikametinde Osmanlı Devleti aleyhinde kurguladığı komplolarla ilerlettiği

planının ulaştığı sınır noktasıydı.

1917'deki Bolşevik Devrimi ile St. Petersburg'daki yeni rejimin imzalamak zorunda kaldığı barış anlaşmaları ve 1922'ye kadar süren iç savaş, Rusya haritasını kaçınılmaz şekilde yeniden şekillendirdi. Finlandiya ve Polonya yeni ülkeler olarak uluslararası topluma katılırken, Baltık ülkeleri ve Ukrayna bu fırsatı bulamadılar. Bolşeviklerin "Halkların kendi kaderlerini belirleme hakkı" masalına inanan sözde Sovyet Cumhuriyetleri de bir süre sonra yeni rejim tarafından yutuldu. İkinci Dünya Savaşı bu haritayı yeniden şekillendirdi. Bu noktada iki totaliter rejim, Nazi Almanyası ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği'nin dışişleri bakanları Molotov ile Ribbentrop'un isimleri ile anılan paktın, ilk hedefinin Polonya'nın paylaşımı olması sürpriz değildi. Keza Almanlar 1 Eylül 1939'da Polonya'nın işgalini başlatarak İkinci Dünya Savaşı'nın fitilini ateşlediğinde, Stalin liderliğindeki Sovyetler Birliği 17 Eylül'de bu yağmaya katıldı, hemen ardından da Kızılordu 1939'un 30 Kasım günü Finlandiya'ya saldırdı. Stalin'in hedefi, Lenin ve Troçki'nin yönetimde ağır bastıkları süreçte kaybedilmiş toprakları geri almak ve yeni bir Rus emperyalizmi inşa etmekte.

İkinci Dünya Savaşı'nın Finali Rus Emperyalizminin Hayallerini Aştı

İkinci Dünya Savaşı'nın gidişatı Stalin liderliğindeki Sovyetler Birliği'ni, Büyük Petro'nun dahi hayal etmediği hedeflerin ötesindeki sonuçlara götürdü. Savaş bittiğinde Rus nüfuz alanı Berlin-Budapeşte-Viyana hattına ulaşmıştı. Ancak "Büyük Oyun"un Avrupa ayağı burada sona ermedi. 1992'de Sovyetler Birliği'nin dağılması ile kartlar yeniden dağıtıldı. Ukrayna ile Baltık ülkeleri bu defa 1922'de kaçan fırsatı

değerlendirdiler. Lakin, NATO ve Avrupa Birliği, fütursuz bir açlıkla eski Varşova Paktı ülkelerini bünyesine alarak doğu istikametinde Karadeniz'in kuzeyine ve Kafkaslara ilerleme yarışına giriştiler. SSCB'nin dağılma kararına imza atan Gorbaçov'un ABD ile NATO'dan aldığı şifahi güvencelerin bir hükmü kalmamıştı ve 2000'de istihbarat kökenli bir ismin Moskova'da apar topar devlet başkanlığı koltuğuna getirilmesi dahi Washington'ı ve Batılı başkentleri etkilememişti. Dahası 2008'de Rusya'nın Gürcistan'a saldırısı da Moskova'nın ciddiyetini anlatmaya yetmedi. Olayların gidişatı, "küçük yeşil adamların" 2014'te Kırım'ı ilhaki ile belki de Ukrayna'nın Avrupa'daki "Yeni Berlin Duvarı"na ya da Trump'ın ifadesiyle tam bir tampon bölgeye dönüşeceği sürece geldiğimizi gösteriyor.

Dördüncü Paylaşım Avrupa'nın Aleyhinde Olacak

Şu anda Rus Çarlığından miras kalan topraklardaki dördüncü paylaşım mücadelesine tanık oluyoruz. Ancak bu defa rüzgar tamamen Avrupa'nın aleyhine esiyor. Nitekim, 18 Ağustos günü Beyaz Saray'da kurulan masada ve aile fotoğrafı çekiminde Fransa Cumhurbaşkanı Macron'un mimikleri ve vücut dili de ters esen bu rüzgarın izlerini taşıyordu. Macron'un pompaladığı, Rusya'nın en kısa sürede Baltık ülkeleri, Polonya ve Almanyaya saldırabileceğine dair korku Washington'da hiçbir etki oluşturmuyor. Hatta bu gerçekleşse dahi Trump ve haleflerinin umurunda olup olmayacağı da meçhul. Trump'ın Ukrayna-Rusya Savaşı'nı sonlandıracak şovunun bitiminde yaklaşık 500 yıl boyunca dünyayı sömüren Batı Avrupa'nın, 21. yüzyılın ikinci çeyreğinde ABD, Rusya ve Çin Halk Cumhuriyeti arasında paylaşılmış bir pazar haline dönüştüğüne şahit olabiliriz. ■